

प्रश्न १ : जोड्या जुळवा

- अचूक येत्न करवेना - म्हणौन केले ते साजेना
- जवरी चंदन झिजेना - तव तो सुगंध कळेना
- पेरले ते उगवते - उसिणे द्यावे घ्यावे लागते
- आपणास आहे मरण - म्हणौन राखावे बरेपण
- लोक नाना परीक्षा जाणती - अंतर परीक्षा नेणती
- बोलतो खरे चालतो खरे - त्यास मनाती लहान थोरे

प्रश्न २: बरोबर चूक ओळखा

- जगात एकजण सुखी तर एकजण दुखी असतो व याला कारण त्याचे प्रारब्ध
 - चूक
 - अचूक उत्तर : दुखी असण्याला कारण त्याचे यत्न अचूक नाहीत, नुसतेच श्रम होत आहेत
 - ओवी : अचूक येत्न करवेना | म्हणौन केले ते साजेना | आपला अवगुण जाणवेना | काही केल्या || (१२-२-६)
- लोकांनी आपणास सज्जन म्हणावे त्यासाठी लोकांचा उपद्रव सोसावा लागतो.
 - बरोबर
 - ओवी : लोकी बरे म्हणायाकारणे | भल्यांस लागते सोसणे | न सोसिता भंडवाणे | सहजची होये || (१२-२-१३)
- माणसाचे सद्गुण निदर्शनास आल्यावर सुद्धा जगाचे अंतकरण त्याच्याबद्दल निवळू शकत नाही.
 - चूक
 - अचूक उत्तर : माणसाचे सद्गुण निदर्शनास आल्यावर जगाचे अंतकरण त्याच्याबद्दल निवळते.
 - ओवी: जगदंतर निवळत गेले | जगदांतरी सख्य जाले | मग जाणावे वोळले | विश्वजन || (१२-२-१९)
- दुसऱ्याला नवे ठेवायची आणि आपली तरफदारी करायची ही सामान्य लोकांची लक्षणे आहेत.
 - बरोबर
 - ओवी : दुसऱ्यास शब्द ठेवणे | आपला कैपक्ष घेणे | पाहों जाता लोकिक लक्षणें | बहुतेक ऐसी || (१२-२-१२)
- माणसाच्या बोलण्यावरून त्याची मनःस्थिती दक्ष माणसाला अजमावता येते
 - बरोबर
 - ओवी : शब्दपरीक्षा अंतरपरीक्षा | काही येक कळे दक्षा | मनोगत नतद्रक्षा | काय कळे || (१२-२-११)

प्रश्न ३: अ : सर्वसामन्य माणसाच्या वासना व कल्पना कश्या स्वरूपाच्या असतात?

माणसाचे सतत काहीतरी विचार चालू असतात. आपली वासना काहीतरी विचार करते तर कल्पनांची दिवास्वप्ने चालूच असतात. We are constantly surrounded by different thoughts, all the time.

ओवी : काये म्हणते वासना | काये कल्पिते कल्पना | अंतरीचे तरंग नाना | प्रकारें उठती || (१२-२-२)

प्रश्न ३: ब : माणसाला अपयश येण्याचे मुख्य कारण समर्थाच्या मते कोणते ?

प्रयत्न योग्य दिशेने केला नाही तर ते वाया जातात. यश मिळण्यासाठी यत्न आणि तेही अचूक यातना गरजेचे आहे. तसे जर नसेल तर ते फुकटचे श्रम होऊन जातात.

ओवी: अचूक येत्न करवेना | म्हणौन केले ते साजेना | आपला अवगुण जाणवेना | काही केल्या || (१२-२-६)

प्रश्न ४: गाळलेल्या जागा भरा

1. जो आपला आपण नेणे | तो दुसऱ्यांचे काये जाये | न्याये सांडिता दैन्य वाणे | घेती लोक ||
2. आपणास जे मानेना | तेथे कदापी राहवेना | उरी तोडून जावेना | कोणीयेके ||
3. आपणास आहे मरण | म्हणून राखावे बरेपण | कठीण आहे लक्षण | विवेकांचे ||

प्रश्न ५: खालील ३ ओव्यांची मी निवड करेन.

1. विद्या उदंडची सिकला | प्रसंगमान चुकताची गेला | तरी मग तये विद्येला | कोण पुसे || (दा. १२-२-३०)

एखाद्याने प्रचंड पुस्तकी ज्ञान मिळवले असेल पण ते जर वेळेला व्यवहारात वापरता आले नाही तर उपयोग काय. कोठे काय बोलावे, कसे वागावे, ह्या गोष्टी फक्त शिक्षणाने येत नाहीत. ज्ञान कशाही पद्धतीने वापरता येते, चांगल्या व वाईट सुद्धा. त्याचा सुयोग्य वापर करणारा खरा शहाणा. समाजामध्ये आपल्याला अशी अनेक उदाहरणे दिसतात की ती माणसे लौकिकार्थाने शिक्षित नसून सुद्धा वागण्यात बोलण्यात खुप हुशार आणि योग्य असतात.

2. आपणास आहे मरण | म्हणौन राखावे बरेपण | कठीण आहे लक्षण | विवेकाचे || (दा. १२-२-२६)

‘मरण’ हे एक सत्य आहे. त्याची जाणीव ठेवल्याने आपली विचार दृष्टी बदलू शकते. जे आपण करतो आहे, ज्याच्यासाठी आपण खोटे वागतो आहे, त्या गोष्टी आपल्याला सोडून जाव्या लागणार आहे, हे पटले की माणूस चुकीचे वागणे सोडून देईल असे वाटते. तो कमी स्वार्थी बनेल. लोकांच्या उपयोगाचे काम करेल. (टॉलस्टॉय ची एक कथा आहे त्यात एका माणसाला तो दिवासात पळेल तितकी जमीन मिळणार असते.तो हवारेपणाने इतका धावतो की दमून मरतो. त्याला पुरायला शेवटी छोटी जागा पुरते.)

3. हे आवघे आपणापासी | येथे बोल नाही जनासी | सिकवावे आपल्या मानसी | क्षणाक्षणा || (दा. १२-२-२३)

कोठल्याही वाईट गोष्टीसाठी दुसऱ्याला दोष देण्याची आपल्याला सवय असते. दुसऱ्याला नाही तर नशिबाला. आपल्या वागण्याला सर्वस्वी आपणच जबाबदार आहोत हे समर्थानी सांगितले आहे. It's all about how you react to a situation. You most of the times have choice in manner in which you respond. You cannot blame anybody/anything else for your behavior.